

Рилски

фита, когото отдавна толкова много желаехъ да видя. Малкъ прегърбавенъ старецъ съ дълги коси, съ калугерска калимявка на главата, съ кожухъ, на низъкъ мендеръ, безъ очила. Пише седналъ между книги, разтворени по земята. Приветливо лице. Много се зарадва, че вижда българския историографъ. Почете ни съ ракия, кафе, сладко. Разказа, какъ е билъ учителъ въ Габрово. Мислѣлъ, че всичко правятъ Мустаковци, а това били Априловъ и Палаузовъ. Билъ взетъ отъ манастира въ Копривщица „съ зоръ“ отъ бегличииѣтъ, копривщенци, манастирски ефори. Самъ той не искалъ. Въ манастира дошълъ на 1808 г., сега е на 90 години. Манастирътъ билъ *σταυροπηγιον*, нуждата отъ гръцка кореспонденция, никой не знаелъ, калугеритѣ били прости. Тогава Румили валиси ималъ седалището си въ София, билъ „селаниклия“, лѣкаръ при него билъ Сюлеманъ, македонецъ. При тогози хекимина имало единъ младъ ученъ гръкъ, научилъ и старославянски много добре (можеби македонобългарски). Неофитъ отъ София го довелъ въ манастира, и той останалъ тамъ като учителъ и граматикъ 4 години, избѣгалъ презъ гръцката революция (около 1822 г.). Неофитъ при него почналъ да се учи, той билъ първиятъ му учителъ; не съмъ автодидактъ, както сте писали въ своята книга, споредъ Григоровича. Следъ това Неофитъ училъ 4 години еллиникия въ Мелникъ при даскала Адамъ отъ Мецово (*Métsovon*); покъсно въ Мелникъ и печатарство. После презъ 1848—52 г. билъ учителъ по старославянски на островъ Халки, руситѣ отпуснали 100,000 гроша за това училище, гърцитѣ дали 10,000 на учителя по славянски, остатъкътъ отишълъ въ тѣхния джебъ. Живѣлъ тамъ приятно. Отъ начало той и братята се страхували: „гърцитѣ ще те отровятъ“. Той билъ тамъ повиканъ, знаело се за него въ патриаршията. Като се върналъ, билъ 4 години игуменъ, върху речника не могълъ никакъ да работи, та се оттеглилъ отъ службата. Игуменъ Пантелеймонъ е неговъ ученикъ. Нѣма помощници въ манастира, гръцкиятъ езикъ е забравенъ. Манастирската грамота, напечатана у Априлова. За него той я преписалъ въ Копривщица, изпратили му я тамъ отъ манастира като съкровище съ много предпазителни мѣрки. Говори за *θήκη* [хранилището] на грамотата (подъ стъкло), което, каже, князътъ заръчалъ въ Виена. Издаването на речника, князътъ желае да излѣзе на бѣлъ свѣтъ, ще има държавна печатница; нека тази работа не се осуети, когато толкова време и трудъ сж положени въ нея. Първата негова библиотека изгорѣла, много пари похарчилъ за гръцки и руски речници. Руски не говори, но е елинистъ отъ старата школа. Описанието на манастира, оплаква се отъ многото печатни грѣшки. За това билъ виновенъ единъ отъ ученитѣ по-млади братя, отъ когото много се оплаква. Игнатий не живѣе въ Рила, а въ